

17. november, ale ktorý?

PAVOL JANÍK

Čím dlhší čas uplynie od určitých historických udalostí, tým je ich obraz skreslenejší – spravidla zámerne zveličovaný, ale niekedy aj ciela-vedome vymazávaný z dejín. Tak sa 17. november 1939 ocitol v tieni 17. novembra 1989, hoci v skutočnosti v ten deň Socialistický zväz mládeže (SZM) zorganizoval oficiálny sprievod v rámci 50. výročia 17. novembra 1939, keď ríšsky protektor uzavrel české vysoké školy.

Nacisti vtedy okamžite zastreli deväť študentských aktivistov a následne 1 200 vysokoškolákov deportovali do koncentračného tábora. O možnosť študovať prišlo 15 172 mladých ľudí, bez práce ostalo 513 profesorov, 475 docentov a 345 ďalších pedagógov.

Ako pripomienku tragických udalostí, ku ktorým prišlo vo vtedajšom Protektoráte Čechy a Morava, vyhlásili v Londýne v roku 1941 Medzinárodný deň študentstva, čo je jediný deň svetového významu, ktorý má český pôvod.

Dnes sa už zrejme nehodí pripomínať neblahé skúsenosti s nemeckým nacizmom, ale o to hlučnejšie počúvame takmer zo všetkých relevantných politických a mediálnych kruhov horúčkovitú propagandu, ktorá nafukuje hrdinstvo skutočných i dodatočných disidentov. Tí podľa svojich vlastných hodnotení holými rukami porazili totalitný systém, reprezentovaný ozbrojenými silami a Komunistickou stranou Československa (KSČ).

Pravdaže sa zamlčujú mnohé neprehliadnuteľné fakty. Napríklad to, že výbušnú situáciu 17. novembra 1989 vyvolala falošná správa o smrti študenta, ktorého na pražskej Národnej triede úspešne zahral dôstojník Štátnej bezpečnosti (ŠtB). Celoškolské výbory SZM na vysokých školách umeleckého smeru sa náhle transformovali na študentské štrajkové výbory.

Štátom štedro financované profesionálne divadlá sa zmenili na bunkre nežnej či zamatovej revolúcie. V tom, čo dnes ponúkajú, či presnejšie vnucujú médiá verejnosti, nie je ani len náznak pokusu o hľadanie objektívnej historickej pravdy.

Zo všetkých strán sa šíri len nevkusná glorifikácia vybraných jednotlivcov, z ktorých viaceri mali ešte členskú legitimáciu KSČ i stranícke funkcie, keď sa už stávali do prvých línií Občianskeho fóra a Verejnosti proti násiliu. K nim medzitým dorástli ďalšie generácie podobných kariéristov.

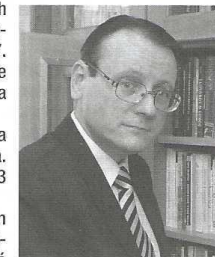
Tak tragický 17. november 1939 je vytláčaný z povedomia spoločnosti mytológiou protikomunistickej revolúcie z roku 1989, v ktorej si sami sebe udeľujú rozhodujúce postavenie čoraz dementnejší starší megalomani a ich stále ťžiadostivejší nasledovníci – často ich pokrvní potomkovia.

Medzičasom pre nikoho už nič neznamená ani fakt, že Moskva riadená generálnym tajníkom Komunistickej strany Sovietskeho zväzu (napokon prvým a posledným prezidentom Zväzu sovietskych socialistických republík) Michailom Gorbačovom uskutočnila vo sfére svojho veľmocenského vplyvu v roku 1989 rozsiahle geostrategické zmeny – v poradí: Poľsko, Maďarsko, NDR (Východné Nemecko) a napokon Československo.

A tak sa nemožno čudovať, že do skresleného obrazu 17. novembra 1989 sa primiešavajú nielen farby militantného antikomunizmu, ale aj nemenej nebezpečnej rusofóbie, hoci koncom roku 1989 i začiatkom roka 1990 ešte predstavitelia demokratizačnej revolúcie odmietali tvrdenia, že sú proti socializmu, naopak vyhlasovali, že sú za skutočný socializmus.

Ostatným občanom sa však ušiel len neuveriteľný kapitalizmus bez kapitálu, pretože výsledkom prevratu bola privatizácia, ktorá napriek kupónovým dymovým clonám priniesla ekonomicky produktívny majetok iba úzkej skupine bezohľadných finančných žralokov, pohybujuúcich sa na hranici i za hranicou zákona.

14. 11. 2023

Pavol Janík. Foto Olga Janíková

November 1989 v transkontinentálnych siločiach

PAVOL JANÍK

Hovorí o 17. novembri 1989 s odstupom desaťročí je nevďačnejšie a riskantnejšie, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Medzičasom dospeli celé generácie, ktoré uvedenú udalosť buď nezažili vôbec, alebo ju vnímali vo veku menších či väčších detí. Takže dnes už značná časť populácie pozná prevratné spoločenské zmeny na rozhraní posledných dekád 20. storočia v silne zjednodušenej schematickej interpretácii, poznačenej podstatnými osobnými, skupinovými, vnútropolitickými alebo zahraničnopolitickými záujmami.

Pertraktovanej téme venujem dlhodobú pozornosť, preto sa na jednej strane nemôžem vyhnúť opakovaniu niektorých kľúčových faktov a na druhej strane musím byť pri ich pripomínaní maximálne stručný. Rozhodujúcim, pretrvávajúcim a dokonca prehľbujúcim sa problémom českej a slovenskej reflexie našich moderných dejín je stupňujúce sa úsilie vidieť a hodnotiť proces zamatovej či nežnej revolúcie ako domácu záležitosť vtedajšej Československej socialistickej republiky.

Zvolená skresľujúca optika vyhovuje najmä protagonistom, ktorí si desaťročia prepisujú životopisy a pripisujú si historické zásluhy, na základe ktorých si vyhradzujú nárok na dedičné privilegované postavenie a rodinný prospech v rozličnej podobe – od nekritického uctievania cez výnosné posty až po privatizačno-reštitučné konzekvencie. Miestni zlatokopi principiálne ignorujú globálne a kontinentálne súradnice, v rámci ktorých bol prevrat v Československu len jedným z koliesok v celkovom mechanizme rozsiahlych geopolitických transformácií.

Je všeobecne známe, že Michail Gorbačov po nástupe do funkcie generálneho tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Sovietskeho zväzu začal uskutočňovať sériu významných politických reforiem, ktoré vyústili do jeho neskoršieho ustanovenia za prvého a posledného prezidenta Zväzu sovietskych socialistických republík. V konečnom dôsledku viedli k zániku dovtedy centralizovanej federácie a k vzniku viacerých štátov, ktorých vzťahy sa v nejednom prípade vyprofilovali ako konfliktne a nepriateľské.

To však nie je výsledok individuálneho konania jedného človeka s akoukoľvek osobnou charizmou a s akoukoľvek v tom čase nespochybniteľnou autoritou generálneho tajomníka ÚV KSSZ. Samo obsadenie kľúčovej mocenskej pozície by bolo nemysliteľné bez podpory KGB (Výboru štátnej bezpečnosti ZSSR). Sovietske spravodajské služby sa cielavedome usilovali o revitalizáciu etablovaného spoločensko-ekonomického systému, o zvýšenie jeho výkonnosti a efektívnosti, ako aj o racionálnejšie usporiadanie medzinárodných vzťahov na základe spoločnej zodpovednosti oboch supervelmocí (USA a ZSSR) za všeludské hodnoty transatlantickej civilizácie.

Zrejme nikdy a nikto vyčerpávajúco nezodpovie otázku, kde sa stala kardinálna chyba, ktorá namiesto oživenia a obnovy (prestavy do zlepšenej podoby) priniesla množstvo fatálnych negatívnych javov v celosvetovom meradle. Je pochopiteľné, že predstavitelia amerických mocenských elit videli v perestrojke a glasnosti možnosť dosiahnuť svoj hlavný strategický cieľ, ktorým bolo zničenie Sovietskeho zväzu ako najsilnejšej konkurenčnej vojenskej kapacity. Lenže evidentne aj im chýbala vízia nasledujúceho vývoja, čo potvrdzuje nepretržitá eskalácia hospodárskych, sociálnych a bezpečnostných problémov.

Ale nechajme, nech sa ich mierovým riešením a ozbrojeným prekonávaním trápia majitelia vojensko-priemyselného komplexu do výšky svojich ziskov. Naším vybraným spoločnanom dočiče, aby sa v súvislosti so 17. novembrom 1989 nezabudli pochváliť svojimi nehnúcimi revolučnými zásluhami. Slávostné okamihy im len trocha okoreňme závažnými informáciami z knihy Karla Pacnera *Veľká špiónážna operace – Studená válka* (vydal Albatros, Praha), podľa ktorých napríklad v Poľsku a v Maďarsku zostali útvary štátnej bezpečnosti nedotknuté. Dokonca ich vrcholní šéfovia, ktorí desaťročia pôsobili proti USA, praktickými krokmi iniciatívne ukázali Američanom, že sú ich dôveryhodnými a spoľahlivými partnermi, a tak spravodajskí profesionáli vlastným úsilím pracovať aj pre nových pánov zabezpečili svojim krajinám vstupenku do NATO. Podoba s konaním viacerých ďalších služiacich kádrov vo všetkých sférach českej a slovenskej spoločnosti je – pravdaže – čisto náhodná.

11. 1. 2024

Čo sa skrývalo pod krycím názvom 248. prevádzkový prápor

PAVOL JANÍK

To, čo sa skrývalo pod krycím názvom 248. prevádzkový prápor, približujú aj literárne spracované spomienky autora, ktorý bol v rokoch 1963 – 1992 spolupracovníkom vojenskej rozvedky. Jeho autentické skúsenosti poskytujú pohľad zdola na činnosť Spravodajskej správy generálneho štábu Československej ľudovej armády, predovšetkým v kontexte kľúčových spoločenských udalostí v rokoch 1968, 1989 a 1992. Autor mal po celý čas súbežne svoje civilné povolania a v rámci povolačných rozkazov absolvoval v rozpätí troch desaťročí výcvik vo viacerých odbornostiach potrebných pre vedenie skupiny diaľkového agentúrneho priskumu.

Olin Jurman (občianskym menom Oldřich) vo svojej praxi používal falošné doklady s rozmanitými priezviskami, nemenilo sa mu len krycie označenie HRNEC. Na obálke knihy *ŠPION* je uvedený podtitul *30 let ve službách VOJENSKÉ rozvedky*, ale v úvode i závere samotnej knihy sa podtitul mierne odlišuje (*30 let ve službách ARMÁDNÍ rozvedky*), čo je síce zdanlivo malý rozdiel, ale na veľmi exponovaných miestach publikácie, takže to vyznieva ako prejav nedôslednosti, ktorá sa vzťahuje aj na edičnú prácu (Nakladatelství Brána, Praha).

Uprímne povedané – prevažná časť projektu pozostáva z pomerne podrobných opisov jednotlivých cvičení (ilustrovaných odtajnenými archívnymi dokumentmi, hodnoteniami a mapkami), kde sa zákonite veľa opakuje. V tomto zmysle by projekt v celom rozsahu azda mohol byť príťažlivý pre okruh špecifických záujemcov, teda – ako sa dnes móde a anglofónne vraví – vášnivých čitateľov MILITARY literatúry. Keďže k nim nepatrim, upriamim pozornosť na skutočnosti, ktoré pokladám za podstatné pre každého, kto chce hlbšie pochopiť skryté mechanizmy spoločenského vývoja.

Kniha uvádza, že prvým šéfom československej vojenskej rozvedky v roku 1945 bol major justície Anton Rašla. Autor mu nevenuje osobitný priestor, ale spojenie s justíciou naznačuje, že mohlo ísť o prokurátora v procesoch s prezidentom Jozefom Tisom a s Bielou légiou, ktorý ale čoskoro bol sám politicky prenasledovaný – spočiatku ako buržoázny nacionalista, potom odsúdený za údajnú špiónáž a následne ako trockista. Občiansky bol rehabilitovaný v roku 1964.

Podľa autora československú vojenskú rozvedku do roku 1948 riadila britská tajná služba, potom jej vedenie prevzala sovietska GRU, ktorej inštruktori v nej pôsobili až do roku 1992. Dovoľm si poznamenať, že až do rozdelenia Československa, a teda aj počas všetkých troch rokov (1990, 1991, 1992), keď bol československým prezidentom Václav Havel (od 29. 12. 1989). K už spomínanej nedôslednosti treba priradiť výklad skratky GRU ako Gosudarstvennoje razvednoje upravlenie, čo má byť správne Glavnoje razvedyvatelnoje upravlenie.

K nevysoveným zvláštnostiam patrí pravdepodobná skutočnosť, že agentúrne skupiny našej armády mali zrejme charakter samovražedných misií, lebo ich vždy školili, ako preniknúť na druhú stranu, ale nie, ako sa po plnení úlohy vrátiť späť. Zaujímavý bol aj spôsob vyhľadávania jazykovo pripravených pátračov – vyberali napríklad potomkov repatriovaných baníkov, ktorí detstvo prežili v Belgicku, a tak ovládali francúzštinu, nemčinu a flámmčinu (miestnu formu holanďčiny). Ďalej deti z neodsunutých nemeckých rodín. Neskôr spomedzi

československých študentov, ktorí absolvovali vysoké školy vo vtedajšej Nemeckej demokratickej republike (Východnom Nemecku). A napokon vynikajúce talenty z jazykových škôl v ČSSR.

Kuriozitou je archívny záväzok autora, v ktorom sa pod hlavičkou Československá socialistická republika zaväzuje spolupracovať z československou spravodajskou službou, ale nikde v texte sa nešpecifikuje, či ide o ministerstvo obrany, generálny štáb alebo armádu. Nechýba však vedomie zodpovednosti za obranu celého socialistického tábora, ako aj presvedčenie o správnosti politiky KSČ a vlády ČSSR, hoci tá sa počas 30 rokov niekoľkokrát zmenila.

Tí, ktorí majú vo svojom okolí bývalých či súčasných vojenských výsadkárov, by mali vedieť, že ich posledným nie je skákať niekam len tak zo športu, ale skákať niekam, aby tam protivníkom podrezávali hrdlá, lámali väzy a podobne. Jeden z nich sa cez slovenské ministerstvo obrany zatúlal do rezortu kultúry a zaradil sa aj medzi expertov niekdajšieho nemenovaného pomerne úspešného kandidáta na úrad prezidenta Slovenskej republiky. Čo mu mohol radiť, vedľa asi len oni dvaja.

V súvislosti s rokom 1968 autor konštatuje, že vojenská rozviedka zo svojich zdrojov v krajinách východného bloku i z prostredia štátov Severoatlantického paktu (NATO) v predstihu vedela o pripravovanej invázii spojeneckých vojsk do Československa. Napriek tomu sa aj na úrovni vedenia ministerstva obrany uvažovalo o možnosti vystúpenia z Varšavskej zmluvy a vyhlásenia neutrality ČSSR. Samozrejme – o všetkom bolo informované aj najvyššie vedenie KSČ, vrátane vtedajšieho prvého tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Československa Alexandra Dubčeka.

Nebudem pri tejto príležitosti rozvíjať špekulácie, že práve on zabezpečil sovietskej armáde dôvod, aby mohla na našom území rozmiestniť svoje sily. Fakt je, že stačí pohľad na mapu, aby každý videl, že ZSSR potreboval mať na našej hranici so Západným Nemeckom rovnaké vojenské kapacity, aké tam mali z opačnej strany USA.

Skrátka – vedúci predstavitelia ČSSR vedeli, čo bude nasledovať a že Západ nepohne ani prstom, lebo bude rešpektovať usporiadanie Európy na dohodnuté záujmové sféry veľmocí na základe výsledkov druhej svetovej vojny.

Československá vojenská rozviedka sa spoliehala, že každá armáda musí mať vlastné oči a uši, dokonaly prehľad o svojich susedoch a byť pripravená na akúkoľvek eventualitu, že teda politická situácia nemá vplyv na záujem získavať strategické, taktické a technické údaje o cudzích armádach. Následné stranice čistky však znamenali významné zmeny aj v rezorte obrany, vrátane sprievodného organizačného chaosu.

Standardná agentúrna skupina mala piatich členov – veliteľa, radistu a troch pátračov, ktorých cvičili v dôslednej konšpirácii. Ani oni navzájom o sebe nemali veľa vedieť, ale v rámci počítačových normalizačných zmätkov ich povolali na cvičenie aj dvadsiatich naraz a zaradili ich medzi ostatných vojakov, ktorým navyše veliteľ útvaru verejne oznámil, že ide o utajenú jednotku, ktorej príslušníkov si nemajú všimnúť ani sa s nimi rozprávať. V problematickom období tiež niektorí spravodajcovia emigrovali na západ.

Autor zdôrazňuje, že štátna spoľahlivosť sa bude preukazovať vždy, len si to niekto neuvedomuje. Príslušné orgány sa hrabú aj v živote starých rodičov, súrodencov, teta a strýkov, ale aj príbuzných potenciálnych manželiek, pričom ich osobitne zaujíma, či je niekto z nich v zahraničí a prečo a či ešte žije.

K perličkám publikácie určite patria niektoré odtajnené skutočnosti. Napríklad podnik zahraničného obchodu TRANSAKTA bol krytím 25. oddelenia vojenskej rozviedky, ktoré sa zameriavalo na strategický prieskum krajín blízkeho dosahu, ale do jeho záujmovej oblasti patrili aj Švédsko a Švajčiarsko.

Všeobecne známy podnik zahraničného obchodu TUZEX mal pre potreby vojenskej rozviedky vyčlenené kompletne oblečenie a osobné potreby, vrátane hodínok, hygienického vybavenia, fotoaparátov a akýchkoľvek produktov zahraničnej výroby, aby príslušníkov spravodajského personálu v cudzine neodhalili na základe predmetov vyrobených v Československu. Zároveň TUZEX udržiaval 50 kilogramov zlata v šperkoch, dukáčoch a ďalších cennostiach, aby ich agenti mohli prepravovať za hranice v dvojitých kožených opaskoch alebo v textilných opaskoch s vreckami pripnutými okolo tela pod oblečením. Zlato je totiž univerzálne platiadlo, ktoré sa dá použiť v každej situácii a v akomkoľvek prostredí.

Pravdaže – na špionáž sa hojne využívala riečna plavba po Dunaji a Labe.

A čo napokon priniesol vojenskej rozviedke Gorbačov, glasnosť, perestrojka a uskorenije? Hľadám len vedomie, že ešte stále cvičíme, len nevieme s kým a proti komu. Napriek tomu v nej zotrvali a veľkopanský sa

nadalej spravali inštruktori zo sovietskej GRU aj po prevrate v novembri 1989. V súvislosti s následným rozdelením Československa posledný šéf Spravodajskej správy generálneho štábu ČSLA cez iné funkcie prešiel do novej slovenskej armády ako riaditeľ strediska strategických štúdií. Celkovo si nemožno predstaviť konštituovanie vojenských spravodajských služieb ČR a SR bez využitia odborníkov s dlhoročnými profesionálnymi skúsenosťami, ktoré nadobudli v niekdajšej federálnej vojenskej rozviedke.

Rezort obrany ostal uchránený v porovnaní z ministerstvom vnútra, ktoré sa stalo kľúčovým predmetom súperenia rozličných protichodných politických záujmov, čo čiastočne ochromilo aj vojenskú rozviedku, pretože vnútro aj pre armádu vyrábalo krycie doklady, riadilo v armáde vojenskú kontrarozviedku atď.

11. 1. 2024

Propaganda namiesto literatúry

PAVOL JANÍK

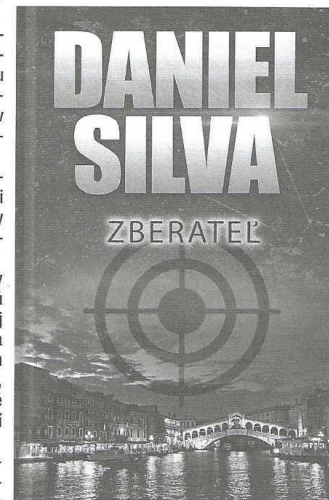
Najnovšia kniha amerického prozaiika Daniela Silvu Zberateľ (Bratislava, 2023) s pôvodným názvom The Collector (New York, 2023) je 23. časťou série špionážnych románov venovaných príbehom geniálneho izraelského agenta a zároveň vynikajúceho reštaurátora Gabriela Allona.

Dielo akoby už úplne rezignovalo na charakter umeleckej literatúry. Publikácia neponúka intelektuálne a kreatívne hodnoty, ale hrubozrnnú propagandu proti Rusku zmiešanú s opisom bežných praktík spravodajských služieb, vybraných úsekov dejín výtvarného umenia, detailov tvorby a falšovania obrazov, ako aj pokútneho obchodovania so vzácnymi artefaktmi.

Vzhľadom na rozkolísanú kvalitatívnu úroveň autorových prác som už pred časom vyjadril pochybnosti, či meno Daniel Silva nie je kolektívny pseudonym. Kriticky sa možno pozrieť aj na výkony prekladateľky a zodpovednej redaktorky.

Za zmienku stojí napríklad spôsob písania rozmerov obrazu, ktorý v diele zohráva kľúčovú úlohu. Niekedy sú dimenzie uvedené slovné, inokedy číselne, príležitostne aj v kombinácii numerických a verbálnych znakov, teda symbol násobku X má písomnú podobu krát. Nechcem však zachádzať až do chybičiek na úrovni preklepov, respektíve upozorňovať na bezprostredné nezmyselné opakovanie rovnoznačných slov, ktoré očividne pramení z edičnej nedbanlivosti.

V súvislosti s knihami amerického románopisca Daniela Silvu, ktorý začínal ako novinár, som neraz konštatoval, že jeho preexponované angažovanie sa v problematických politických kampaniach je nešťastné, lebo spravidla nezodpovedá realite a zaostáva za dramatickým vývojom globálnych i lokálnych udalostí, ktorý je vždy rýchlejší než akákoľvek blesková publikačná činnosť. Navyše je veľmi nevhodné ignorovať podiel Sovietskeho zväzu na porážke fašizmu a zredukovať celú druhú svetovú vojnu len na americké zhodenie atómových bomb na japonské mestá Hirošima a Nagasaki. Nehovoriac o tom, že použitie jadrových zbraní proti civilnému obyvateľstvu je neospravedliteľný masový zločin proti ľudskosti. Víťazov však nikto súdiť nebude a medzinárodný Haagsky tribunál, ktorý rieši vojnové zločiny, Spojené štáty americké aj tak neuznávajú vo vzťahu k svojim občanom.

OBRAZOTVORNOSŤ MICHALA ČERNÍKA

PAVOL JANÍK

Popredný český básnik MICHAL ČERNÍK (*28. 2. 1943, Čelákovice) sa čitateľom prihovára najnovšou publikáciou POINTA (Nakladatelství Kmen, Křenovice, 2023) ako autor podnetnej textovej i vizuálnej zložky. Skvelé dielo pozostáva z brilantných stručných poetických útvarov, v ktorých sa zrkadlia prenikavé humanistické posolstvá a jedinečné mysliteľské vzplanutia. Pozoruhodné literárne rozmery sú umocnené pôsobivými ilustráciami v podobe nápaditých úprav originálnych fotografických záberov.

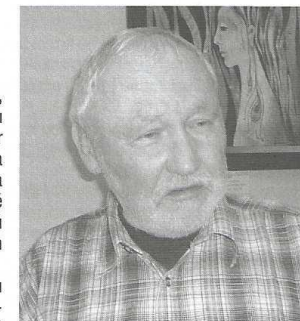
Kniha je zároveň príspevkom k dôstojnému pripomenutiu si autorovho významného životného jubilea. V tejto súvislosti poznamenajme, že uverejnil viac ako dve desiatky diel určených deťom, desať knižných súborov lyrickej tvorby pre dospelé publikum a šesť zväzkov literárnej publicistiky. Je editorom mnohých výtvarných publikácií pre najmladších adresátov a viacerých výberov z českej a svetovej poézie, ktoré vyšli v písomnej i zvukovej forme. Jeho verše preložili do štrnástich jazykov.

Absolvoval Pedagogickú fakultu Karlovej univerzity so zameraním na češtinu a dejiny. V Prahe pracoval vo viacerých pozíciách ako vydavateľský a časopisecký redaktor. Získal čestný titul zaslúžilý umelec (1984). V období 1988 – 1989 bol predsedom Zväzu českých spisovateľov, angažoval sa v prospech návratu zakázaných autorov do literárneho života a sprístupnenia ich diel v sieti verejných knižníc. Je jednou z kľúčových osobností presadzujúcich princíp jedinej nedeliteľnej českej literatúry. Samozrejme – vtedy nikto nemohol predvídať ďalší spoločenský vývoj, ktorý je opäť poznačený úsilím vytlačiť z literatúry viacerých etablovaných tvorcov, ale tentoraz z opačných ideologických či geopolitických hľadísk.

Renomovaný básnik Michal Černík je v súčasnosti čestným podpredsedom Únie českých spisovateľov, členom redakčnej rady jej týždenníka Literatura – Umění – Kultura a nositeľom jej výročnej ceny za rok 2007.

Aktuálny publikačný počín Michala Černíka zúročuje rozsiahle tvorivé a životné skúsenosti, ktorými duchovne obohacuje okruh vnímateľov prostredníctvom širokého rozpätia hlbokých intelektuálnych úvah a invenčných lyrických akrobácií v prirodzenom spojení s vlastnými ilustračnými výbojmi. Autor prezentuje svoju obrazotvornosť v symbióze metaforických dimenzií hodnotnej literárnej a výtvarnej obraznosti. V podstate ide o reflexiu cieľa a zmyslu ľudského života v individuálnych a celospoločenských reláciách.

12. 2. 2024

Michal Černík. Foto: Jan Poláček

Mimochoodom – Daniel Silva tvrdí, že súčasný riaditeľ SVR (Služby vonkajšej rozviedky) je labilný sociopat, teda náladový výbušný človek, hoci je to kultivovaný vedec a predseda Ruskej historickej spoločnosti. Podľa Daniela Silvu terajší ruský prezident pokladá rozpad Sovietskeho zväzu za najväčšiu tragédiu v dejinách, čiže Silva zámerne prehladá opakované vyjadrenia šéfa Kremľa, ktorý za katastrofy opodstatnene považuje aj občiansku vojnu, stalinský teror či druhú svetovú vojnu.

Absurdne – hoci z hľadiska západu logicky – vyznieva velebenie notorického alkoholika Borisa Jelcina, ktorý z pozície ruského prezidenta spečatil rozklad Sovietskeho zväzu a úpadok Ruska v procese privatizácie, späť s rodinkárstvom a korupciou. Medzi niektorými bývalými členskými republikami ZSSR sa postupne zhoršili vzťahy, ktoré vyústili do nepriateľstva i ozbrojených konfliktov.

Daniel Silva pokračuje v posilňovaní ilúzie, že v trhovom hospodárstve – s výnimkou Ruska – môže každý človek zbohatnúť, stačí, aby začal podnikáť, hoci takúto naivnú predstavu vyvracia prax kdekoľvek na svete.

Zarmucujúca vojna na Ukrajine nevznikla vo vzduchoprázdne, teda bezdôvodne a nevyprovokovane, ako tvrdí Daniel Silva. Zo strany kyjevského režimu jej predchádzali roky nedodržiavania dohôd, bezvýsledných rokovaní, porušovania ľudských práv, eliminácie opozície, potlačania národnostných menšín, najmä veľkého počtu ruskojazyčných obyvateľov, ale aj oživovanie nacizmu a oficiálne uctievanie jeho predstaviteľov.

Francúzsko a Nemecko si v minulosti na Rusku vylámali zuby, preto teraz tak vehementne podporujú vzájomné vyvražďovanie Slovanov, ktoré má následne uľahčiť získanie ich územia, prírodných zdrojov a vedecko-technického potenciálu.

Nebudem sa obšírne vracáť k polutovaniahodnému a zrejme nezvratnému faktu, že z niekdajšieho najvýznamnejšieho bratislavského vydavateľstva Slovenský spisovateľ, pôvodne zameraného na knižnú produkciu popredných domácich a svetových autorov, zostala len podružná značka komerčného edičného domu, sídliaceho na rovnakej adrese a riadeného rovnakým manažmentom.

Náčrtnuté vývinové tendencie potvrdzujú, že skutočné umenie je čoraz väčšmi vytlačované na okraj spoločnosti zábavným priemyslom a schematickou propagandou.

31. 1. 2024